

Knížecí rodina Schönburg-Hartenstein v Miletíně

Dnes končíme vzpomínky na významnou knížecí rodinu, která vlastnila miletínské panství v letech 1881-1913.

Knížecí rodina přijížděla do Miletína na léto, pokud neodcestovala na některé ze svých dalších sídel, zámek Hartenstein v Sasku nebo vilu u jezera Achensee v Tyrolsku. Zimu trávili většinou ve Vídni. Když pobývali v Miletíně, bylo zde živo: „Každý den jezdívala celá rodina na koních na projížďku. Bylo jich devět a za nimi jeli tzv. rajčáci. Princové byli kluci rozpustilí. Jednou šli od Bělohradu lantveři (*druh vojska, tzv. landwehr = zeměbrana, pozn. H.*). Princové jeli na koních, na hlavách kovbojské klobouky. Vjeli do řady pochodujících vojáků. Tehdy pan doktor Oldřich Chmelař jim rádně vynadal a kluci odjeli s ostudou.“ Jindy, jak vzpomíná František Birner, prý vlezli princové oknem před vyučováním do školní třídy, která tehdy byla v tzv. oficínách, a začali se prát s žáky. Učitel Vaněk je chytil a dal jim rákoskou a oni zase utekli. Učitel Vaněk se pak šel knížeti omluvit, ten jej vlídně přijal, vyslechl, nechal si oba prince předvést a před panem učitelem jim ještě něco vysázel jezdeckým bičikem.

Doma mezi sebou rodina mluvila francouzsky, děti měly domácí učitele francouzštiny, angličtiny a češtiny, učitele hudby i dalších oborů. Vychovatelkou princezen byla Češka, slečna Anna Marková, byla prý u všech dětí a její slovo hodně platilo. Ven chodily princezny ustrojeny jednoduše a nosily kostýmy ušité u Birnerů. Rovněž kníže si nechal u Birnerů šít obleky. Kníže měl též první auto v Miletíně, šoférem byl pan Růžička z Tetína – Kolejů, druhým šoférem byl pan Mazanec. Když kníže Alois Miletín prodal, oba se odstěhovali s ním.

Důvody, proč Alois Schönburg-Hartenstein v předvečer první světové války prodal Miletín bance, neznáme. Mohly za tím být dluhy či jiné finanční důvody, nebo důvody čistě praktické. Kníže byl členem císařského dvora a bývalý císařův pobočník, nepochybně byl tedy dobře informován o vývoji v nejvyšší politice a jako záložní důstojník očekával v případě války svůj odchod do pole. V takovém případě by se ovšem nemohl plně věnovat správě rozsáhlého majetku a velkostatků zatížených povinnými válečnými odvody. Ale to je jen spekulace. K 1. říjnu 1913 převzala celý velkostatek Moravská agrární a průmyslová banka s úmyslem jej rozparcelovat a rozprodat po částech. Zámek byl vyklizen, nábytek a vybavení odvezeny do Saska, knížecí rodina se již do Miletína nevrátila.

Kníže Alois po vypuknutí války nastoupil aktivní službu jako generálmajor a velitel 11. pochodové brigády, s níž se účastnil bojů v Haliči. Později velel i jiným armádním tělesům, od roku 1915 na italské frontě. Dosáhl hodnosti generálplukovníka, jako jediný rakouský důstojník v tak

vysoké hodnosti byl dvakrát raněn v boji. V roce 1918 byl penzionován, přesto však, ač přesvědčením monarchista, pracoval pro rakouskou republiku.

V roce 1934 po několik měsíců zastával funkci ministra obrany. Po smrti manželky a vypuknutí druhé světové války se stáhl do ústraní na zámek Hartenstein, kde 20. září 1944 zemřel. Pohřben byl v prostém hrobě vedle své manželky a syna na obecním hřbitově v Hartensteinu.

Rod Schönburg-Hartensteinů dodnes pokračuje v potomstvu nejstaršího syna Alexandera (1888 – 1956) a jeho manželky Agathe von Auersperg. Jejich vnuci a pravnucci žijí převážně v Rakousku a v Brazílii.

A miletínská rodačka Isabella? Poprvé se provdala v roce 1931 za Nikolase, svobodného pána von Wyneken. Narodila se jí dcera Marka, manželství však skončilo po dvou letech rozvodem. Později se v Terstu seznámila s francouzským sochařem řeckého původu Ghiorgem Zafiropulem (1909 – 1993), za něhož se provdala v roce 1937. Válku strávili v Marseilles, v roce 1945 se přes Irsko vystěhovali do Jižní Afriky. Odtud se v roce 1955 vrátili do Evropy a po zbytek života žili v Rakousku. Zde, v Hall in Tirol, na předměstí Innsbrucku, Isabella 28. dubna 1987 zemřela. Z manželství se v listopadu 1938 narodil syn Pitro, který se stal matematikem a průkopníkem digitálních technologií. S rodinou žije v Anglii.

Mgr. Jan Hlavatý

Prameny: Státní okresní archiv Jičín, Archiv města Miletín. Kronika Miletína 1849-1930, inv. č. 114, kn. 20 (Jan Nepomuk Lhota a pokračovatelé). Kronika Miletína a okolí. Svazky V 1876-1900, VI 1901-1913 (Josef Špringer). Zápisky Františka Birnera ml. (1897-1983) v držení Zdeňky Hlobilové, internet